

Kamu Politikası Analizi Kamusal Sorunların Teşhisi ve Çözümü

Public Policy Analysis: Diagnosis and Solution of Public Problems

Cennet TERZİ MÜFTÜOĞLU*

Kitap Künyesi: Yıldız, M. (2025). *Kamu Politikası Analizi: Kamusal Sorunların Teşhisi ve Çözümü* (2.Baskı). Gazi Kitabevi: Ankara. 196 sayfa.

Giriş

Kamu politikası analizi (KPA), toplumsal sorunların çözümünde devletin eylem veya eylemsizliğini merkeze alan, faydayı maksimize etmeyi amaçlayan bir optimizasyon süreci, yapılarak öğrenilen bir zanaat ve nihayetinde demokratik karar alma mekanizmalarını güçlendirmeyi hedefleyen disiplinlerarası bir alan olarak tanımlanabilir (Yıldız, 2025: 9-19).

Bu inceleme, eseri betimsel bir özetin ötesinde, disiplinlerarası ve eleştirel bir okuma stratejisiyle ele almaktadır. Analiz sürecinde; eylem araştırması, istatistiksel hata yaklaşımları ve tersine mühendislik gibi kavramsal araçlardan yararlanılmıştır. Özellikle uygulama aşamasındaki kara kutu sorunsalı, özgün bir politika başarısı ve hata analizi matrisi üzerinden yeniden yorumlanmıştır. Çalışma, evrensel teorileri Türkiye'nin yönetsel dinamikleriyle harmanlayarak, disiplinin tarihsel köklerinden 21. yüzyılın çoklu krizler çağına uzanan bütüncül bir projeksiyon sunmaktadır.

---

*: Dr, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi, Tokat-Türkiye, cennet.terzi@gop.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0875-4806

Geliş/Submitted: 03.12.2025 | **Kabul/Accepted:** 18.12.2025

Atıf/Cite: Terzi Müftüoğlu, C. (2025). Kamu Politikası Analizi Kamusal Sorunların Teşhisi ve Çözümü. *Publicus*, (4). 302-318.

Bölüm 1 Genel Çerçeve

Bir disiplinin sınırlarının çizilebilmesi ve olguların derinlemesine incelenebilmesi için öncelikle kavramsal mutabakatın sağlanması gerektiği açıktır (Sartori, 1970). Birinci bölüm, ilerleyen bölümlerin genel çerçevesini oluşturmak üzere KPA'nın temel kavramlarının inşasına ayrılmıştır. Siyaset ve KPA arasındaki ilişki ontolojik olarak irdelenmiştir. Siyaset, bir kaynak bölüşüm mücadelesi (Lasswell, 1936) ve değerlerin otorite yoluyla dağıtılması (Easton, 1965) olarak tanımlanırken; KPA bu mücadeleden bağımsız, arındırılmış teknik bir süreç değildir. Aksine analiz süreci, kamusal sorunların tanımlanması ve çözümünde değerlerin çatıştığı, doğası gereği siyasi ve ontolojik bir nitelik taşımaktadır (Fischer, 2003; Stone, 2022).

Analizin merkezinde yer alan kamusal sorun kavramı ise etki alanı üzerinden tanımlanmıştır. KPA, temelde bir sorun çözme faaliyeti olarak nitelendirildiğinden (Dunn, 2018), bir problemin kamusal sayılabilmesi için bireysel sınırları aşarak genel bir kesimi veya belirli bir topluluğu veya tüm toplumu etkilemesi gerekmektedir (Cobb & Elder, 1983; Dewey & Rogers, 2012).

Bölüm 2 Kamu Politikası Nedir?

Eserin ikinci bölümü, KPA'nın akademik alanyazındaki kavramsal sınırlarını çizme çabasına odaklanmaktadır. Yazar, disiplini kamu yönetiminin bir alt kümesi olarak konumlandırılrsa da günümüzün karmaşık sorun yapısı dikkate alındığında, alanın aslında çok disiplinli bir kesişim kümesi olduğu gerçeğinin göz ardı edilmemesi gerektiğini ifade etmektedir. Özellikle dijitalleşme, büyük veri ve politika analitikleri gibi metodolojik sermaye gerektiren alanların yükseliş, KPA'yı tek bir disiplinin sınırlarına hapsedilemeyecek kadar zenginleştirmiştir (Janssen vd., 2015; Tsoukiàs vd., 2013). Yazarın, alanın tek bir çatı altında toplanma çabalarının sonuçsuz kaldığını ifade etmesi, Smith ve Larimer'in (2018) de vurguladığı üzere, KPA'nın

---

teorik çoğulculuktan beslenen – sosyoloji, ekonomi, siyaset bilimi, ve psikoloji, dinamik ve esnek doğası ve sürekliliğini yenileyen bir "açık sistem" olduğunu göstermektedir.

Kitapta belki de en dikkat çekici tanım, KPA'nın "tanımlanamayan ama yapılarak öğrenilen bir zanaat" olduğu vurgusudur (Wildavsky, 1979). Bu yaklaşım, disiplini sınıfta teorik olarak öğrenilen bir dersten ziyade; usta-çırak ilişkisiyle, gözlemleyerek ve bizzat uygulayarak kazanılan bir yetkinlik seti olarak görmektedir – tersine mühendislik. "Yaparak öğrenme", sürecin plansız olduğu anlamına gelmemektedir. Aksine, geçmiş hatalardan ders çıkarma (geriye dönük analiz) – politika öğrenimi/politikalardan öğrenme ve mevcut sorunu metodolojik bir disiplinle ele alma (ileri yönlü tasarım) döngüsünü içermektedir (Rose, 1993).

Öte yandan geleneksel tanım, analizciyi karar vericiye rasyonel yolu gösteren bir "danışman" olarak konumlandırmaktadır. Günümüzün çok kutuplu yönetim anlayışı çerçevesinde modern dünyada "iktidar" tek bir merkezde toplanmadığından, analizcinin görevi "iktidarda olana" değil, "iktidar odaklarına (paydaşlara, kamuoyuna, sivil topluma ve devlete)" doğruları söylemek olarak genişlemektedir. Analizci, sadece fısıldayan bir danışman değil, çoklu aktörler arasında veri temelli uzlaşmayı sağlayan stratejik bir iletişimci rolüne geçiş yapmaktadır.

Thomas Dye'ın "hükümetlerin yapmayı ya da yapmamayı seçtiği her şey" tanımı, eylemsizliği de bir politika tercihi olarak kabul etmesi bakımından kritiktir. Burada ince bir nüansın altı çizilmelidir: "Eylemsizlik" (bir şey yapmamak), analizin veya sürecin yokluğu anlamına gelmez. Aksine, kitapta belirtilen döngüsel analiz süreci (sorun tanımlama, seçenekleri değerlendirme vb.) işletildikten sonra, en rasyonel seçeneğin "müdahale etmemek" olduğuna karar verilmesi durumudur.

Diğer bir tanım analizi "faydayı maksimize, zararı minimize etme" ve "demokrasiyi güçlendirme aracı olarak ele almaktadır. Optimizasyon tanımı, kamu sorunlarının kök nedenini tamamen "yok etmeyi" değil, değişkenleri yönetilebilir seviyeye çekmeyi hedeflemektedir.

Gelecekteki tanımların ise alanı yüksek analitik kapasiteye dayanan (Höchtel vd., 2016), daha rasyonel, öngörü içeren – öngörücü yönetim (anticipatory governance) (Guston, 2014), küresel ve karmaşık krizlere odaklanan (Head, 2022) ve vatandaşların katılımını içeren (collaborative governance) (Ansell ve Gash, 2008) bir disiplin olarak resmetmesi beklenmektedir.

Bölüm 3 Kamu Politikası Disiplininin Dünyadaki Gelişimi

Eserin üçüncü bölümü, disiplinin gelişimini Sümer yasalarından başlatarak; Platon, Farabi ve İbn-i Haldun gibi düşünürlerin mirası üzerinden dört temel kırılma noktasıyla incelemektedir. Yazar, Sanayi Devrimi evresindeki Kameralizm hareketinin "devlet gücünü maksimize etme" ilkesini tartışmaya açarak, KPA'nın "teknokratik devlet aklı" ile "demokratik değerler" arasındaki ontolojik gerilimini irdelemektedir. Modern dönemde ise Herbert Simon'ın sınırlı us kısıtlarının teknolojiyle aşılması süreci ele alınırken; Türkiye pratiği için geliştirilen özgün musibet temelli bilişim kavramı dikkat çekicidir. Bu kavram, Türk idari kültürünün proaktif planlama yerine, kriz anlarında tetiklenen reaktif bir dijitalleşme refleksiyle statükoyu koruduğunu (Heper, 2006) ortaya koymaktadır.

Bölüm 4 Kamu Politikası Analizinin Türkiye'deki Gelişimi

Eserin dördüncü bölümü, disiplinin Türkiye'deki meşruiyet ve kurumsallaşma sorunsalını merkeze almaktadır. Yazar, disiplinin Türkiye'deki varlığını sorgularken "çağdaş" kavramının önemine dikkat çekmekte ve Osmanlı'dan Cumhuriyet'e uzanan devlet geleneğinde kamu politikası belgesi niteliği taşıyan metinler bulunduğunu ifade etmektedir. Ancak bu belgelerin varlığı ile modern,

---

sistematik ve metodolojik bir disiplin olan KPA'nın varlığı arasında ince bir ayırım yapmaktadır. Disiplinin kavramsal çerçevesinin ve metodolojik araçlarının büyük ölçüde Anglo-Sakson (özellikle ABD) kökenli olduğu gerçeği kabul edilmekle birlikte; bu durum bir eksiklikten ziyade, adaptasyon ve yerelleşme ihtiyacı olarak okunmaktadır.

Kitapta, disiplinin Türkiye'de potansiyelini yakalayamamasına dair öne sürülen gerekçelere dönemsellik protokolüne tabii tutularak yaklaşılması gerekmektedir. Rubin'in, disiplinin gelişmemesini ekonomik ve siyasi hesap sorulamaması, batı tarzı kurumsal rasyonelliğin eksikliği ve yolsuzluk gibi nedenlere bağlaması; daha derinlikli verilerle desteklenmesi gereken normatif bir çıkarım olarak durmaktadır. Benzer şekilde Akbulut'un, "Türk kültürünün veriden yararlanarak karar verme ve planlama tarzını tercih etmediği" yönündeki sonucu da 5018 Sayılı Kanun, TÜİK reformları, e-devlet kapısı ile dijitalleşen hizmetler ve büyük veri teknolojileri sonrasında toplumun ve bürokrasinin veriyle kurduğu ilişkinin değişimi göz önünde bulundurularak değerlendirilmeye alınması önemli görölmektedir.

Yazarın da ifade ettiği ve Pollitt ve Bouckaert'in (2017) vurguladığı üzere KPA bağlama duyarlı bir disiplindir. Gelişmiş ölkelerin şablonlarını birebir kopyalamak yerine; Türkiye'nin kendine özgü yönetim kültürüne, bürokratik reflekslerine ve toplumsal dinamiklerine duyarlı bir "Türk Kamu Politikası Analizi Ekölü" inşa edilmesi önemlidir ve bu eser de bu çabanın bir ürünü olarak değerlendirilmektedir.

Bölüm 5 Kamu Politikası Analizi Sürecine Genel Bir Bakış

Eserin beşinci bölümü, kamu politikası analizini iki temel çerçeve üzerinden okumaya çalışmaktadır: (1) sürecin mekaniğine odaklanan

---

döngüsel model ve (2) süreci şekillendiren öznelere odaklanan aktör perspektifi.

Döngüsel model; sorunun tanımlanmasıyla başlayan, çözüm seçeneklerinin üretilmesi, kararın verilmesi, uygulama ve ölçme-değerlendirme ile devam eden rasyonel bir akış öngörmektedir. Ancak okuyucunun zihninde haklı olarak şu soru belirmektedir: Hem rasyonel bir döngüyü işletip hem de irrasyonel davranabilen sayısız paydaşı (aktörü) bu sürece entegre eden kusursuz bir tasarım mümkün müdür? Kitap, bu soruyu yanıtlarken modelin sınırlarını çizmektedir.

Bölümün en dikkat çekici yanı, sürecin iteratif doğasına yaptığı vurgudur. Süreç, sorun tanımlama ile başlamaktadır. Ancak yazarın; döngü bir kere tamamlandığında sorun çözülmezse veya kısmen çözülürse, sorun tekrar tanımlanır ve süreç baştan başlar şeklindeki tarifi, sosyal bilimler literatüründeki eylem araştırması metodolojisiyle bir benzerlik göstermektedir. Bu benzerlik, aynı zamanda KPA'yı statik bir çözüm paketi olmaktan çıkarıp yaşayan, öğrenen ve kendini düzelten dinamik bir araştırma-uygulama sarmalı olarak konumlandırmaktadır.

Bölüm 6 Kamu Politikası Analizinde Aktörler

Eserin altıncı bölümü, analiz sürecinin kim tarafından yürütüldüğünü ve şekillendirildiğini irdelemektedir. Yazar, aktörleri Devlet, Özel Sektör, STK'lar, Uluslararası Kuruluşlar ve Düşünce Kuruluşları olarak sıralasa da bu bölümdeki öne çıkan tartışma, aktörlerin rol paylaşımındaki stratejik ve politik tercihlerdir.

Analiz sürecinde "Devlet" genellikle tek bir aktör gibi algılanmaktadır. Ancak yazarın yaklaşımı devletin yekpare (monolitik) bir yapı olmadığını ortaya koymaktadır. Örneğin Millî Eğitim Bakanlığı bir kurumsal aktörken; sahada görev yapan yaklaşık 1.2 milyon öğretmen de saha düzeyi bürokratlardır. Bu durum KPA'ya sistem yaklaşımı'nın bir yansıması olarak görülebilir. Karar alıcı merkez ile uygulayıcı uç -

---

sokak düzeyi bürokratları, arasındaki uyum veya çatışma, politikanın realitesini belirleyen en temel dinamiklerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

"Eğitimde kalite sorununu hangi aktörü - devlet/özel sektör merkeze koyarak çözeceğimiz siyasal bir tercih midir?" sorusunun cevabı, KPA'nın teknik bir süreçten ibaret olmadığına işaret etmektedir. Ayrıca bu noktada şu kritik soruyu da sormak gerekmektedir: Aktör seçimi, devletin stratejik yönetim kapasitesinin bir göstergesi midir? Devleti en büyük örgüt olarak düşünürsek; bir sorunu bizzat kendisinin çözmesi veya özel sektöre/STK'lara devretmesi aslında dönemsel koşullara ve elindeki kaynaklara göre verdiği stratejik bir karar olarak nitelendirilebilir. Dolayısıyla aktör analizi, sadece "kimler var?" sorusu değil, "devlet bu sorunu neden bu aktörle çözmeyi seçti?" sorusu üzerinden de cevaplandırılabilir.

Bölüm, kitabın 10. Bölümü ile değerlendirildiğinde – farklı bölümlerde de bu izlere rastlanılabilir, ortaya koyduğu vizyoner tespitlerden biri; vatandaşın rolündeki değişimdir. Sosyal medya ve dijital katılım araçları ile vatandaşlar, kamu politikalarının sadece "pasif alıcıları" değil; görüşlerini, taleplerini ve çözüm önerilerini anlık olarak iletebilen, kamuoyu oluşturarak gündem belirleyen, sürecin aktif katılımcısı ve hatta ortak yapımcısı konumuna taşınmıştır.

Bölüm 7 Sorunların Tanımlanması ve Gündeme Getirilmesi

Eserin yedinci bölümü, KPA'nın başlangıç noktası olan sorun tanımlama sürecini, teknik bir teşhisin ötesinde, stratejik bir kurgu olarak ele almaktadır. Bölümün temel tezi şudur: Sorunlar, doğada hazır bulunan objektif gerçekler değil; farklı aktörlerce farklı algılanan ve inşa edilen subjektif olgulardır.

Yazar, bu inşa sürecine iki temel perspektiften yaklaşmaktadır: (1) Hikâye kurgusu olarak sorun. Bu yaklaşımda, sorunun bir neden-sonuç zinciri içinde ikna edici bir hikâye olarak sunulması esastır.

Başarılı bir sorun tanımı için semptomların ötesine geçerek kök nedenin tespiti, bu nedenin veriye ve kanıta dayalı olarak meşrulaştırılması ve sorunun kamusal bir nitelik taşıdığı kabul ettirilmesi gerekmektedir. Ayrıca her hikâyenin sorumlu öznesinin – aktörünün işaret edilmesi, çözümün adresini belirlemek açısından kritiktir. (2) Mücadele alanı olarak sorun. Bölümün en stratejik tespiti, sorun tanımlamanın bir güç mücadelesi olduğudur. Sorunu ilk tanımlayan aktör, ilk hamle avantajına sahip olmaktadır ve bir güç elde etmektedir. Dolayısıyla sorun tanımlama aşaması politikanın sınırlarının çizildiği kritik bir stratejik eşiktir.

Bölüm 8 Kamu Politikası Transferi

Eserin sekizinci bölümü, kamu politikası analizini kritik bir kavrama, politika transferine odaklanmaktadır. Yazar, politika yapımını izole bir süreç olarak değil; geçmişten veya başka coğrafyalardan elde edilen deneyimlerin mevcut sorunlara aktarıldığı dinamik bir öğrenme süreci olarak tanımlamaktadır.

Kitap, politika transferini iki temel ekseninde analiz etmektedir: (1) Tarihsel boyut – zaman ekseninde "Bu sorunu geçmişte nasıl çözmüştük?" sorusuna yanıt aranır. Kurumsal hafızanın devreye girdiği bu boyutta geçmişteki başarılar taklit edilirken, hatalardan ders çıkarılmaktadır. Bir çözümün olduğu gibi mi alınacağı yoksa uyarlanarak mı transfer edileceği KPA süreç döngüsünü yeniden başlatacak kadar kritik bir karardır. (2) Mekânsal Boyut – Coğrafya eksenini ile "Bu sorunu başka ülkeler/şehirler nasıl çözüyor?" sorusuna yanıt aranır. Küreselleşme ve bilgi-iletişim teknolojilerinin yaygınlaşması, bu boyutun bir tetikleyicisi görevini üstlenmektedir. Artık iyi bir uygulama, dünyanın diğer ucundaki bir politika yapıcı tarafından incelenebilmekte; bu durum, politika yayılımını ve yenilikçiliği artırmaktadır.

Bölüm 9 Kamu Politikalarının Tasarımı ve Formulasyonu

Eserin dokuzuncu bölümü, sorunun tanımlanması ile uygulamanın başlaması arasındaki kritik inşa sürecine odaklanmaktadır. Kamu politikası döngüsünde tasarım ve formülasyon kavramlarının birlikte ele alınması tesadüfi değildir; çünkü teknik doğruluk (tasarım) ile siyasi kabul edilebilirlik (formülasyon) bu aşamada iç içe geçmektedir. Bu aşamayı, endüstriyel tasarımdaki prototipleme sürecine benzetmek, disiplinin teknik doğasını anlamak açısından faydalı olabilir. Uygulamaya geçilmeden önce; çözüm seçeneklerinin araştırılması, maliyetlerin hesaplanması ve olası senaryoların kurgulanması, aslında politikanın "beta sürümünün" masa başında test edilmesidir. Ancak KPA'nın doğasından kaynaklanan kritik bir fark vardır. Mühendislikte bir prototip ile seri üretim arasındaki sapma payı düşük olurken toplumsal olaylarda ise, masa başında tasarlanan prototip (yasa tasarısı, yönetmelik) ile toplumsal gerçeklik (uygulama sahası) arasında öngörülemeyen bir sapma riski bulunabilir. Tasarım sadece teknik bir "metin yazımı" değildir; özünde siyasi bir tercihtir. Çünkü bir sorunu çözmek için seçilen her enstrüman (vergi koymak, teşvik vermek, yasaklamak veya eğitim vermek), toplumun farklı kesimlerine farklı maliyetler ve faydalar yükleyebilir.

Bölüm 10 Kamu Politikalarının Uygulama Aşaması

Eserin onuncu bölümü, KPA döngüsünün uygulama sürecine odaklanmaktadır. Yazar, bu aşamayı kara kutu olarak nitelendirmektedir. Çünkü tasarlanan bir politikanın hedef kitleye ulaşma/uygulanma sürecinde neye dönüşeceği çoğu zaman tahmin edilemezdir. Yazar, uygulama başarısının ve politikanın sürdürülebilirliğinin üç temel gruba bağlı olduğunu belirtmektedir. (1) Politika analistleri, tasarımı yapan mimarlar, (2) sokak düzeyi bürokratları, politikanın vatandaşla yüzleştiği noktadaki uygulayıcılar (öğretmenler, polisler, doktorlar vb.), (3) hedef kitle, davranış değişikliği beklenen vatandaşlar.

Eserde sunulan aktör tipolojileri (Girişimciler, Teknisyenler vb.) ve yetenek matrisleri (s. 118-119); istatistiksel hata kuramı (Tip 1 ve Tip 2) ile sentezlenerek, bu incelemeye özgü teorik bir analiz çerçevesi olarak Tablo 1’de yeniden yapılandırılmıştır.

Tablo 1. Kamu Politikası Analizcilerinin Yetkinliklerine Göre Politika Tasarımı ve Uygulama Arasındaki İlişki ve Hata Analizi Matrisi – teorik bir durum matrisi¹

	Siyasi Yetenekler	
Analitik Yetenekler	SY1: Düşük Siyasi Yetenek	SY2: Yüksek Siyasi Yetenek
	Gerçek Durum H ₀ : Doğru	Gerçek Durum H ₀ : Doğru
AY1: Yüksek Analitik Yetenekler PT1: İyi Karar: Tahmin: H ₀ : Kabul	P1: Teknisyenler PU1: Kötü Etki Yok <i>Etkisiz, Kaçırılan Fırsat</i> HT1: Tip 2 Hata, Yanlış Negatif	P2: Girişimciler PU2: İyi Etkili Politika <i>Hedeflenen Etki Elde Edildi</i> Doğru Karar
Durum	Doğru çözüm bulundu ama uygulanamadı.	Doğru çözüm bulundu ve başarıyla uygulandı, Doğru karar
AY2: Düşük Analitik Yetenekler PT2: Kötü Karar: Tahmin: H ₀ : Red	P3: Mış Gibi Yapanlar PU1: Kötü Çok Kötü <i>Olumsuz etkiler, etkili ve verimli olmayan çaba</i> Doğru Karar	P4: Politikacılar PU2: İyi İstenmeyen Etki <i>Bilinmeyen Etkiler, Tehlikeli başarı</i> HT2: Tip 1 Hata, Yanlış Pozitif
Durum	Yanlış çözüm zaten uygulanamadı.	Yanlış çözüm başarıyla uygulandı.

Tablo 1, kamu politikası başarısının analitik tasarım rasyonelliğine indirgenemeyeceğini; bu değişkenin siyasi uygulama kapasitesi ile

¹ PT: Politika Tasarımı (2 Düzey) X PU: Politika Uygulaması (İki Düzey) X AY: Analitik Yetenekler (2 Düzey) X SY: Siyasi Yetenekler (2 Düzey), İstatistiksel Karar Alma Hata Matrisi: Tahmin (2 Düzey), Gerçek (2 Düzey)

girdiği diyalektik ilişkinin bir fonksiyonu olduğunu istatistiksel karar teorisi perspektifiyle teorik olarak modellemektedir. Bu çerçevede, analitik yetenekler ile siyasi yetenekleri sentezleyen Girişimciler, toplumsal refahı maksimize eden optimal dengeyi (Doğru Hipotez) temsil etmektedir. Buna mukabil, teorik geçerliliği yüksek tasarımların politik irade eksikliği nedeniyle hayata geçirilemediği Teknisyenler kadranı, literatürde uygulama açığı olarak tanımlanan fırsat maliyetini (Tip 2 Hata) üretmektedir. Sistemin en kırılgan noktasını oluşturan Politikacılar ise, ampirik temelden yoksun tasarımların yüksek siyasi beceriyle icra edildiği ve istenmeyen dışsallıklar ile aktif toplumsal zarar (Tip 1 Hata) doğuran riskli bir alanı işaret etmektedir. Nihayetinde, her iki kapasite türünden yoksun olan Mış Gibi Yapanlar, hatalı politikaların sistem tarafından reddedildiği (Doğru Red) bir emniyet mekanizması işlevi görerek, sonucun yalnızca işlem maliyeti israfı ile sınırlı kaldığı statik bir durumu ifade etmektedir.

Bölüm 11 Kamu Politikalarının Ölçümü ve Değerlendirilmesi

Eserin on birinci bölümü, KPA'nın ölçme ve değerlendirme sürecine odaklanmaktadır. Yazar, bu süreci değerlendirirken yönetim biliminde yer alan bir ikileme (paradoksa) dikkat çekmektedir: "Ölçemediğinizi yönetemezsiniz" ile "Ölçülebilen her şey önemli değildir, önemli olan her şey de ölçülemez" gerçeği arasındaki gerilim. Bu iki uç nokta, analizcinin hangi değişkenlere odaklanacağını belirleyen bir pusula işlevi görmektedir.

Kitapta ölçme ve değerlendirme, uygulamanın ardından gelen bir sonuç görme aşaması olarak kurgulanmıştır. Sürecin; planlama, veri toplama ve yaygınlaştırma olarak basamaklandırılması rasyonel olsa da dijital dönüşüm çağında bu sıralama gelişime açıktır. Dijitalleşme ve büyük veri imkanları düşünüldüğünde; politika henüz tasarlanırken neyin, nasıl ölçüleceğinin belirlenmesi ve sisteme entegre edilmesi (embedded evaluation); veriye erişim süreçlerini optimize etmede ve

---

sürece anlık müdahale etmede- politika analitikleri, fırsat sağlama potansiyeline sahiptir.

Bölümün Türkiye bağlamındaki en kritik tartışması, "Değerlendirici Kimdir?" sorusunda düğümlenmektedir. Kitapta, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) adına Sayıştay'ın ve Cumhurbaşkanlığı adına Devlet Denetleme Kurulu'nun (DDK) bu fonksiyonu icra ettiği belirtilmektedir. Ancak burada çok temel bir kavramsal ve işlevsel ayırımın altını çizmek gerekmektedir. Türkiye'de Sayıştay ve DDK, genellikle mali ve hukuki uygunluk denetimi yapmaktadır. Bu kurumların, bir eğitim politikasının pedagojik başarısını veya bir sağlık politikasının toplumsal etkisini ölçecek politika değerlendirmesi (outcome/impact analysis) yapıp yapmadığı/yapması gerektiği bir soru işaretidir. Dolayısıyla Türkiye'de politika değerlendirme fonksiyonunun kurumsal karşılığının denetim kurumlarıyla ikame edilmesi sistemin gelişime açık alanlarından biri olarak görülebilir.

Bölüm 12 Politikaların Değiştirilmesi veya Sonlandırılması

Eserin on ikinci bölümü, KPA döngüsünün değişim ve sonlandırma süreçlerini ele almaktadır. Ölçme ve değerlendirme aşamasından gelen enformasyon karar alıcıyı politikayı devam ettirme, değişim ya da tamamen bitirme, sonlandırma kararını vermeye yöneltmektedir.

Bölümün en dikkat çekici tartışması, "Başarısız politikalar neden sonlandırılmıyor?" sorusudur. Yazarın ve literatürün ortaya koyduğu, politika sonlandırması (termination) bürokraside çok nadir görülen olaylardan biridir. Bir politikayı sonlandırarak siyaseten maliyeti - itibar kaybını yüklenmek istemeyen karar alıcılar, başarısız politikaları "değişim" maskesiyle sürdürmeyi tercih etmektedir. Ayrıca politika, uygulandığı süre boyunca kendine bağımlı bir hedef kitle ve aktör/uygulayıcı bürokrasi yaratır. Bu gruplar, politikadan elde ettikleri faydaları (rantı) veya gücü kaybetmemek için sonlandırmaya karşı direnç gösterebilir. Yazar, bu zorlu kararı verebilecek aktörleri -

---

sonlandırıcılar üç kategoride tanımlamaktadır: (1) Muhalifler, politikaya ideolojik veya ilkesel olarak en baştan beri karşı olanlar, (2) Tutumlular, konuya maliyet/etkinlik penceresinden bakan ve kaynak israfını önlemek isteyenler. (3) Reformcular, mevcut politikanın verimsiz olduğunu görüp, daha iyi bir modelle (inovasyonla) değiştirmek isteyenler.

Bölüm 13 Gelecek: 21. Yüzyılda Kamu Politikası Analizi

Eserin on üçüncü ve son bölümü, yazarın spekülatif olarak nitelendirdiği ancak hızla gerçeğe dönüşen 21. yüzyılın çoklu krizler çağı senaryolarına ayrılmıştır. İklim krizi, derinleşen yoksulluk ve dijital dönüşümün kesişim noktasında; KPA'nın sadece bugünü yönetmekle değil, yarını kurgulamakla da yükümlü olduğu vurgulanmaktadır.

Bu bölümde, kamu politikalarının geleceğini şekillendirecek farklı tartışma alanları öne çıkmaktadır. İlk olarak yazar, çalışma ve gelir arasındaki bağın zayıflaması olgusuna karşı; herkese, koşulsuz ve periyodik nakit transferi olarak tanımlanan Evrensel Temel Gelir politikasını tartışmaya açmaktadır. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı'nın 12. Kalkınma Planı'nda da işaret edilen gelir dağılımı bozukluğu ve yoksulluk riskleri, bu politikayı Türkiye için de güncel kılmaktadır. Ancak yazar, bu radikal sisteme geçişin ani bir kırılma ile değil; esnek çalışma modelleri ve mesai saatlerinin azaltılması gibi geçiş dönem politikalarının öncelik kazanmasıyla kademeli olarak gerçekleşeceğini öngörmektedir.

Bölümün ikinci ve distopik katmanını ise dijital gözetim ve denetim tartışmaları oluşturmaktadır. Tartışma, Çin Halk Cumhuriyeti'ndeki "Sosyal Kredi Sistemi" üzerinden yürütölmektedir. Vatandaşların davranışlarının puanlandığı, ödöl (hızlı kredi, iyi okul) ve ceza (seyahat yasağı) sistemine dayalı bu yapı; yazar tarafından bankacılık sistemindeki kredi puanlamasına benzetilmiştir. Ancak bu benzetme,

sistemin yarattığı tehlikeyi hafifletme riski taşımaktadır. Zira bankacılık skorlaması yalnızca sınırlı finansal veriye dayanırken; Sosyal Kredi Sistemi bireyin biyolojik verilerini, sosyal medya etkileşimlerini, sosyal çevresini ve anlık konumunu izleyen bütüncül bir dijital panoptikon mekanizmasıdır. Bu yapı, mahremiyeti ortadan kaldırarak bireysel kimliği ikinci plana itmekte; insanı şeffaf, yönetilebilir ve öngörülebilir bir kamusal nesneye dönüştürme riskini barındırmaktadır.

Genel Değerlendirme ve Sonuç

Prof. Dr. Mete Yıldız'ın "Kamu Politikası Analizi: Kamusal Sorunların Teşhisi ve Çözümü" adlı eseri, Türkçe literatürdeki kuramsal boşluğu doldurmanın ötesinde; disiplini ulusal yönetim kültürüyle harmanlayan bir başvuru kaynağıdır. Kitabın sonunda yer alan Kamu Politikası Sözlüğü ve 14 haftalık Ders Planı, eserin sadece akademik bir referans metni değil; lisans ve lisansüstü düzeyde KPA derslerinin yürütülmesinde işlevsel bir kılavuz olduğunu göstermektedir.

Kaynakça

- Ansell, C., & Gash, A. (2008). Collaborative governance in theory and practice. *Journal of public administration research and theory*, 18(4), 543-571. <https://doi.org/10.1093/jopart/mum032>
- Cobb, R. W., & Elder, C. D. (1983). *Participation in American Politics: The Dynamics of Agenda Building*. Johns Hopkins University Press
- Dewey, J., & Rogers, L.M. (1927). *The Public and Its Problems*. The Pennsylvania State University Press Park, Pennsylvania
- Dunn, W. N. (2018). *Public Policy Analysis: An Integrated Approach* (6th ed.). Routledge.
- Easton, D. (1965). *A Systems Analysis of Political Life*. New York, NY: Wiley
- Fischer, F. (2003). *Reframing Public Policy: Discursive Politics and Deliberative Practices*. Oxford University Press
- Guston, D. H. (2014). Understanding 'Anticipatory Governance'. *Social Studies of Science*, 44(2), 218-242.
- Head, B. W. (2022). *Wicked problems in public policy: Understanding and responding to complex challenges*. Springer Nature.
- Höchtel, J., Parycek, P., & Schöllhammer, R. (2016). Big data in the policy cycle: Policy decision making in the digital era. *Journal of Organizational Computing and Electronic Commerce*, 26(1-2), 147-169. <https://doi.org/10.1080/10919392.2015.1125187>
- Janssen, M., Wimmer, M. A., & Deljoo, A. (Eds.). (2015). *Policy Practice and Digital Science: Integrating Complex Systems, Social Simulation and Public Administration in Policy Research*. Springer.
- Lasswell, H. D. (1936). *Politics: Who Gets What, When, How*. McGraw-Hill
- Pollitt, C., & Bouckaert, G. (2017). *Public Management Reform: A Comparative Analysis*. Oxford University Press
- Rose, R. (1993). *Lesson-Drawing in Public Policy: A Guide to Learning across Time and Space*. Chatham House.
- Sartori, G. (1970). Concept Misformation in Comparative Politics. *The American Political Science Review*, 64(4), 1033-1053. <https://doi.org/10.2307/1958356>
-

- Smith, K. B., & Larimer, C. W. (2018). *The Public Policy Theory Primer*. Westview Press.
- Stone, D. (2022). *Policy Paradox: The Art of Political Decision Making (Third Edition)*. New York, NY: W.W. Norton & Company
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2023). *Yatırım Politikaları ve Öncelikleri Özel İhtisas Komisyonu Raporu*. Ankara: SBB Yayınları. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2025/08/Yatirim-Politikalari-ve-Oncelikleri-Ozel-Ihtisas-Komisyonu-Raporu_01082025.pdf bağlantısı üzerinden 3 Aralık 2025 tarihinde erişilmiştir.
- Tsoukiàs, A., Montibeller, G., Lucertini, G., & Belton, V. (2013). Policy Analytics: An Agenda for Research and Practice. *EURO Journal on Decision Processes*, 1(1-2), 115-134. <https://doi.org/10.1007/s40070-013-0008-3>
- Wildavsky, A. (1979). *Speaking Truth to Power: The Art and Craft of Policy Analysis*. New Brunswick, USA: Transaction Books.

YAZAR BEYANI

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Bu alışma bilimsel araştırma ve yayın etiği kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

Etik Kurul Onayı

Bu araştırma Etik Kurul Onayı gerektirmemektedir.

Yazar Katkıları

Cennet TERZİ MÜFTÜOĞLU: %100

ıkar atışması

Yazarlar açısından ya da üçüncü taraflar açısından çalışmadan kaynaklı çıkar atışması bulunmamaktadır.